

Сапожніков Віктор. Fintech-інструменти як драйвер трансформації фінансових ринків: виклики регулювання і довіри. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2025. Випуск 1-2. С. 61-70.

DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2025.01-02.061>

УДК: 336.71:004.738.5:005.334:34

JEL Classification: G21, G28, O33, L86, D83, D91

Сапожніков Віктор

кандидат економічних наук
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

E-mail: nnniem@wunu.edu.ua

ORCID: 0000-0001-8054-8794

FINTECH-ІНСТРУМЕНТИ ЯК ДРАЙВЕР ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВИХ РИНКІВ: ВИКЛИКИ РЕГУЛЮВАННЯ І ДОВІРИ

Анотація

Вступ. Цифрова трансформація фінансових ринків унаслідок стрімкого розвитку FinTech створює передумови для формування нових моделей фінансового посередництва, розширення інклюзивності фінансових послуг, автоматизації кредитного скорингу та зниження транзакційних витрат. Однак водночас посилюються виклики, пов'язані з дефіцитом нормативної уніфікації, кіберзагрозами, інституційною нестабільністю та зниженням рівня цифрової довіри.

Методи. У дослідженні використано структурно-функціональний підхід, компаративний аналіз моделей FinTech-регулювання, контент-аналіз стратегічних документів НБУ, а також узагальнення практик впровадження цифрових фінансових сервісів у сфері платежів, кредитування та інвестиційного посередництва.

Результати. Встановлено, що FinTech-сегмент в Україні характеризується високим рівнем інноваційної активності, особливо у сфері необанкінгу, цифрових гаманців і P2P-платформ. Водночас законодавче поле залишається фрагментованим, а практична імплементація принципів відкритого банкінгу є нерівномірною. Регуляторна політика НБУ набуває ознак стратегічної системності, однак потребує вдосконалення в напрямках пропорційного регулювання, алгоритмічного нагляду та інтеграції принципів цифрової етичності.

Перспективи. Подальші дослідження доцільно зосередити на формуванні моделей адаптивного регулювання, зокрема на основі «регуляторних пісочниць», індикативного моніторингу FinTech-ризиків та оцінки впливу інституційної довіри на фінансову інклюзію.

Ключові слова: FinTech, цифрова трансформація, фінансові ринки, цифрова довіра, регуляторна політика, Національний банк України, інноваційні фінансові послуги.

Вступ.

Фінансові технології (FinTech) стали ключовим драйвером змін у глобальному фінансовому секторі, зрушуючи класичні межі між банківськими, платіжними та інвестиційними послугами. Динаміка розвитку FinTech зумовлена поєднанням факторів: технологічним проривом (штучний інтелект, blockchain, API), запитом на доступність фінансових сервісів, зниженням довіри до традиційних банків та вимогами до персоналізованих рішень.

В Україні FinTech-індустрія формувалася у виключно турбулентному середовищі – на тлі банківських криз, недовіри до готівки, війни та глибокої цифровізації побуту. Саме це створило унікальний простір для масштабування інноваційних рішень, прикладом чого є успішний розвиток

Monobank як першого повністю небанківського проєкту, платіжних рішень на кшталт EasyPay, Settle і GeoPay. Водночас відсутність сталої регуляторної політики, повноцінного законодавства про open banking та єдиної інфраструктури контролю викликає ризики – від кібершахрайства до втрати персональних даних.

Проблема довіри в цифрових фінансах стає центральною: користувачі не мають фізичного контакту з установами, рішення ухвалюються автоматизовано, а відповідальність часто розмита між платформами, банками та третім стороною. Це вимагає нових підходів до інституціоналізації довіри, цифрової етики та принципів пропорційного регулювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Феномен FinTech у світі розглядається як інструмент структурної перебудови фінансових ринків, що змінює традиційні моделі взаємодії між інвесторами, позичальниками, банками та регуляторами. Зокрема, в сучасній літературі FinTech трактується як новий етап технологічної еволюції фінансової індустрії після кризи 2008 року, який радикально впливає на архітектуру довіри, механізми розподілу ризиків та регуляторні парадигми [1]. Відзначається, що рівень довіри споживачів до технологічних компаній у сфері фінансів подекуди перевищує довіру до традиційних банків, а поширення моделей на кшталт peer-to-peer спричиняє перерозподіл ризиків від банків до ширшого кола інвесторів. Науковці також звертають увагу на інституційні та поведінкові ефекти впровадження FinTech-інновацій у сферах платежів, кредитування, інвестування та фінансового консалтингу, особливо акцентуючи явище регуляторного арбітражу, що виникає внаслідок нерівномірної адаптації законодавчих режимів [2]. Інноваційні технології, спроможні переконфігурувати структуру ринків, неминуче стикаються з «порогами» чинного регулювання [3], що вимагає пошуку балансів між стимулюванням фінансових інновацій і контролем ризиків.

У європейському контексті зростає значення підходів адаптивного регулювання, спрямованих на випереджаюче реагування держави на фінансові інновації. Застосовуються такі інструменти, як регуляторні «пісочниці» (regulatory sandboxes), які дозволяють випробувати новітні фінансові технології в умовах контрольованого нормативного середовища [4]. Подібні майданчики створюють “безпечний простір” для FinTech-стартапів під наглядом регулятора, забезпечуючи баланс між розвитком інновацій та захистом споживачів. Вважається, що проактивні регуляторні практики (наприклад, концепція “smart regulation”) здатні знизити ризики регуляторного арбітражу й підвищити ефективність нагляду в цифровій фінансовій екосистемі [2; 4]. Це підтверджується досвідом таких країн, як Велика Британія, де впровадження «пісочниць» і режимів відкритого банкінгу прискорило розвиток фінансових технологій без втрати контролю над ризиками.

Український дослідницький дискурс у сфері FinTech наразі залишається фрагментованим і переважно концептуальним. Хоча окремі вітчизняні науковці висвітлюють питання розвитку небанкінгу, цифрових валют центрального банку (CBDC) та цифрових платіжних сервісів, ці дослідження носять точковий характер. Як зазначає О. Дорошенко [5], інтерес до FinTech зростає і за кордоном, і в Україні, проте стрімкий розвиток цього сектора вимагає системних міждисциплінарних досліджень – впорядкування теоретичних підходів та аналізу реальних тенденцій і ризиків на мікро- та макrorівні. Наразі відсутній цілісний аналіз проблем довіри, інституційних ризиків та регуляторної ефективності у вітчизняній FinTech-екосистемі, що вказує на наукову й практичну потребу в глибших дослідженнях на перетині фінансів, технологій і права.

З боку державного регулятора – Національного банку України – окреслено низку стратегічних орієнтирів розвитку фінансових технологій до 2025 року [6]. Відповідно до Стратегії НБУ, пріоритетами є впровадження віддаленої ідентифікації клієнтів, запуск платіжних рішень у режимі 24/7, а також побудова відкритої банківської інфраструктури згідно з вимогами Директиви PSD2. Зокрема, законодавчо визначено, що режим Open Banking має запрацювати в Україні з серпня 2025 року [7]. Проте практична реалізація цих нововведень відбувається нерівномірно. Стратегія розвитку FinTech до 2025 року, ухвалена НБУ в 2020-му, була достроково припинена у

2023 році через форс-мажорні обставини (повномасштабну військову агресію). Як наслідок, спостерігаються певні прогалини у правовому полі, що ускладнює трансформацію фінансового сектору на засадах цифрової довіри. Очікується, що повноцінне запровадження відкритого банкінгу та суміжних FinTech-рішень у найближчі роки дозволить надолужити відставання і закласти основу для сталого розвитку фінансових інновацій в Україні.

Мета.

Мета статті – проаналізувати трансформаційний вплив FinTech-інструментів на фінансові ринки України та ЄС, окреслити виклики їх регулювання і формування довіри до цифрових фінансових посередників.

Завдання дослідження:

1. Класифікувати основні FinTech-інструменти за функціональною ознакою.
2. Провести аналіз діяльності ключових українських FinTech-платформ (Monobank, EasyPay, Settle, GeoPay).
3. Оцінити ризики, пов'язані з регуляторною фрагментацією, на прикладі політики НБУ.
4. Здійснити SWOT-аналіз FinTech-середовища в Україні.
5. Розробити рекомендації щодо підвищення довіри та ефективного регулювання FinTech-екосистеми.

Методологія дослідження.

Методологічна основа дослідження базується на міждисциплінарному підході, що поєднує елементи фінансової аналітики, інституційної економіки, цифрового регулювання та поведінкових фінансів.

У дослідженні використано:

- структурно-функціональний аналіз для класифікації FinTech-інструментів за напрямками застосування.
- кейс-аналіз FinTech-платформ Monobank, EasyPay, Settle та GeoPay – із фокусом на бізнес-моделі, рівень цифрової взаємодії, прозорість та безпеку.
- SWOT-аналіз FinTech-середовища України, що дозволив оцінити сильні сторони, слабкі місця, можливості й загрози з урахуванням сучасного регуляторного ландшафту.
- контент-аналіз документів НБУ, Європейського банківського управління (EBA) та положень PSD2 для ідентифікації проблем нормативного фреймворку.

Окремо досліджено вплив недовіри користувачів до цифрових фінансових сервісів через призму ризиків персональних даних, кіберзагроз та непрозорих умов надання послуг.

Результати.

Фінансові технології в сучасному вимірі охоплюють не лише сферу цифрових платежів, а й усю архітектуру фінансових ринків – від депозитно-кредитних операцій до автоматизованого інвестування, страхової діяльності та аналізу ризиків. Особливість FinTech-парадигми полягає в її функціональній багатошаровості, яка дозволяє інструментам інтегруватися у фінансові процеси в межах як банківського, так і небанківського сегменту. Типологізація таких рішень включає, зокрема, цифрові платіжні сервіси (мобільні гаманці, QR-оплати, NFC-технології), сервіси необанкінгу, інтелектуальні кредитно-скорингові платформи, а також рішення у сфері краудфандингу та embedded finance [8; 9].

З-поміж провідних FinTech-платформ, що демонструють швидке масштабування на українському ринку, особливе місце посідає Monobank – перший повністю мобільний банк, який надає послуги у форматі BaaS-моделі у співпраці з Universal Bank. Завдяки спрощеному клієнтському шляху, мультивалютності, персоналізованим сервісам, а також широкій гейміфікації інтерфейсу, Monobank забезпечив охоплення понад 7,5 млн користувачів [10]. Водночас, централізація інфраструктури в одному банку-партнері, як і обмежена прозорість алгоритмів

ухвалення фінансових рішень, вказує на потенційні регуляторні ризики у разі дестабілізації або змін у нормативному середовищі.

Інший приклад – EasyPay – один із найдавніших національних провайдерів онлайн-платежів, що інтегрує обробку комунальних платежів, поповнення рахунків та P2P-транзакцій з елементами біометричної ідентифікації та API-доступу для бізнесу [11]. Попри широку функціональність, не всі аспекти його діяльності наразі повністю охоплені чинною редакцією Закону України «Про платіжні послуги» [12], що створює нормативну невизначеність для потенційних партнерів та інвесторів.

Окрему нішу займає Settle – мобільна платформа для оплати у кафе, ресторанах і точках продажу з можливістю попереднього замовлення, автоматизованої оплати, а також геолокаційної прив'язки. Її конкурентною перевагою є адаптація штучного інтелекту до поведінкових моделей споживачів, проте географічна фрагментація та низька присутність у регіонах обмежують масштабування.

Показовим є також приклад GeoPay – платформи для реалізації мікроплатежів у громадському транспорті, паркуванні та міських електронних сервісах. Цей інструмент активно впроваджується у партнерстві з місцевими органами влади, однак за умов відсутності єдиного державного стандарту безпеки транзакцій існує ризик технологічної і регуляторної неузгодженості між муніципальними проектами та центральною платіжною інфраструктурою [13].

Загалом, FinTech-екосистема України перебуває на етапі активного розвитку, що супроводжується високою щільністю нових технологічних рішень, проте характеризується суттєвими інституційними обмеженнями. Відсутність узгодженої регуляторної рамки, нерівномірність у рівні кіберзахисту, фрагментарність політик щодо обміну даними між платформами та банками, а також недостатня прозорість цифрових алгоритмів прийняття рішень – усе це формує ризики як для фінансової стабільності, так і для довіри споживачів.

Аналіз сучасного стану FinTech-середовища України дає підстави констатувати, що воно перебуває у фазі інтенсивного росту з ознаками фрагментованості інституційного поля, відсутності сталої регуляторної доктрини та нерівномірного проникнення інновацій у фінансову систему. У таких умовах важливим інструментом стратегічної оцінки є застосування SWOT-аналізу, який дозволяє систематизувати як внутрішні сильні та слабкі сторони FinTech-розвитку, так і зовнішні можливості й загрози, що визначають перспективи адаптації ринку до європейських та глобальних викликів. Узагальнені результати такого аналізу подано у таблиці 1.

Таблиця 1. SWOT-аналіз FinTech-середовища України

Сильні сторони	Слабкі сторони
Високий рівень цифрової культури та мобільної грамотності населення	Відсутність законодавчої основи для open banking та цифрової ідентифікації
Активний розвиток необанківських сервісів та мобільних платіжних рішень	Недостатня прозорість алгоритмів кредитного скорингу і цифрової аналітики
Широке використання QR/NFC-технологій у побутових платежах	Обмежена інтеграція FinTech-платформ з державною платіжною інфраструктурою
Відносна гнучкість політики НБУ щодо нових учасників ринку	Ризики витоку персональних даних, слабка правова відповідальність за порушення
Можливості	Загрози
Створення регуляторної пісочниці та адаптація до принципів PSD2/PSD3	Зростання кібершахрайства та фішингових атак на тлі слабкої цифрової гігієни
Інтеграція FinTech-платформ із державними е-сервісами (Diiа, Є-нотаріат)	Недовіра користувачів до digital-only фінансових сервісів без фізичної підтримки
Потенціал розвитку CBDC та цифрової трансформації державних платежів	Правова невизначеність статусу платформ (особливо щодо краудфандингу та embedded finance)
Інтерес міжнародних інвесторів до українського FinTech-сектору	Ризики концентрації великих масивів даних в окремих приватних гравцях ринку

Складено автором на основі контент-аналізу документів НБУ [14], Європейської комісії [15] та аналітичних звітів Ukrainian FinTech Catalog 2023.

Як видно з таблиці 1, головними чинниками конкурентоспроможності українського FinTech є високий рівень цифрової адаптивності населення, поширення мобільних банківських рішень і технологічна гнучкість ринку. Водночас стійкість екосистеми обмежується нормативною невизначеністю, відсутністю належної цифрової інфраструктури захисту даних та низьким рівнем фінансової інклюзивності в сільських і прикордонних регіонах.

Особливої уваги потребують такі загрози, як втрата довіри до цифрових фінансових послуг через кіберінциденти, відсутність чітких механізмів відповідальності за алгоритмічні помилки та юридично неусталений статус багатьох цифрових провайдерів. Ці ризики вимагають не лише нормативної реакції, а й системного підвищення фінансової грамотності та зміцнення цифрової компетентності користувачів.

Розвиток FinTech-сектору в Україні супроводжується трансформацією функціональної ролі Національного банку як мегарегулятора фінансового ринку. Протягом останніх років НБУ демонструє поступову адаптацію до викликів цифрової економіки, формуючи засади нормативного супроводу інновацій, проте цей процес поки що має переважно реактивний, а не проактивний характер.

Нормативна база, що регулює діяльність фінансових технологій, представлена насамперед Законом України «Про платіжні послуги», що набрав чинності у 2022 році. Він заклав основи для створення відкритої платіжної інфраструктури та ввів поняття «надавачів платіжних послуг», однак до сьогодні відсутня практична реалізація концепції open banking, яка передбачає обов'язковий обмін фінансовою інформацією між учасниками ринку з використанням безпечних API-протоколів [12].

У 2021 році НБУ презентував «White Paper: The Future of FinTech in Ukraine» – програмний документ, що визначив ініціативи з розбудови FinTech-екосистеми, включаючи запровадження регуляторної пісочниці, стимулювання конкуренції, підтримку інноваційних моделей кредитування та впровадження digital identity [14]. У рамках виконання цього документу, регулятор ініціював створення «FinTech Directory» – реєстру компаній, які позиціонують себе як постачальники інноваційних фінансових рішень. Водночас, включення до реєстру має декларативний характер і не супроводжується спеціальними умовами тестування або захищеного впровадження продукту, як це реалізовано у Великій Британії, Сінгапурі чи Австралії [13].

Наразі залишається нерозв'язаним питання розмежування сфер відповідальності між НБУ, Комісією з цінних паперів та Фондом гарантування вкладів у частині регулювання платформ краудфандингу, електронного страхування, цифрових активів та embedded finance. Це створює бар'єри для масштабування FinTech-проектів, особливо тих, що працюють на перетині фінансових, технологічних та інформаційних послуг.

Попри позитивну динаміку цифрової трансформації, спостерігається відставання в імплементації таких базових європейських директив, як PSD2 (2015/2366/EC), що регламентує відкритий банкінг, та DORA (Digital Operational Resilience Act), яка встановлює вимоги до кіберстійкості фінансових установ. Відсутність аналогічних положень в українському законодавстві ставить під загрозу повноцінну інтеграцію національного FinTech-сектору до європейського фінансового простору [17].

В умовах високої технологічної динаміки та уразливості цифрових платформ питання довіри до FinTech має розглядатися не лише як питання ринкової репутації, а як елемент системної фінансової стабільності. Формування довіри вимагає від НБУ переходу від нормативного до принципово-поведінкового регулювання, яке базується на етичних принципах використання даних, прозорості алгоритмів і передбачуваності цифрових сервісів.

Для об'єктивного уявлення про функціональне різноманіття та етапи розвитку FinTech-індустрії в Україні доцільно узагальнити ключові характеристики провідних платформ за низкою показників, що наведені у таблиці 2.

Таблиця 2. Огляд основних FinTech-платформ в Україні за функціональними параметрами

Платформа	Кількість користувачів	Ключові послуги	Технології	Рік запуску	Особливості позиціонування
Monobank	понад 7 млн [10]	необанкінг, депозити, кредити, P2P	мобільний застосунок, ШІ, хмарні рішення	2017	перший небанк в Україні, партнерство з Universal Bank, повна мобільність
EasyPay	понад 3 млн [11]	онлайн-платежі, комуналка, поповнення, грошові перекази	NFC, QR-коди, веб-платформа	2007	одна з найстаріших платформ, охоплення POS-терміналами та онлайн-сервісами
Settle	~500 тис. [17]	безконтактна оплата в кафе, ресторанах, події	NFC, API, мобільний застосунок	2019	орієнтація на HoReCa-сегмент, інтеграція з POS-системами
GeoPay	дані не оприлюднено [13]	паркування, мобільність, оплата муніципальних послуг	GPS, мобільна аналітика	2020	фокус на міській мобільності, співпраця з міськрадами, гаманцева функція

Наведена таблиця 2 дає змогу зіставити українські FinTech-платформи за ключовими критеріями, такими як масштаби користувацької бази, технологічна архітектура, сегментованість послуг та стратегія позиціонування.

Monobank є лідером за кількістю користувачів та глибиною цифрової взаємодії, зосереджуючи зусилля на мультипродуктовому банкінгу та ШІ-аналітиці. EasyPay забезпечує широку платіжну інфраструктуру, що охоплює як онлайн-, так і офлайн-сегмент. Settle реалізує вузькосегментовану стратегію, орієнтовану на цифрову трансформацію сфери обслуговування, тоді як GeoPay демонструє кейс муніципального FinTech – на стику фінансів і Smart City.

Усі ці приклади ілюструють диверсифікацію FinTech-сектору в Україні та підтверджують його потенціал до інтеграції з державними й регуляторними інфраструктурами.

Крім порівняльного аналізу характеристик окремих FinTech-платформ, доцільним є узагальнення структури FinTech-сектору України в розрізі основних функціональних напрямів. Такий підхід дозволяє не лише визначити домінантні бізнес-моделі, а й виявити недостатньо розвинені сегменти цифрових фінансів. На рисунку 1 представлено умовний розподіл ринку FinTech-послуг за ключовими типами сервісів станом на 2024 рік.

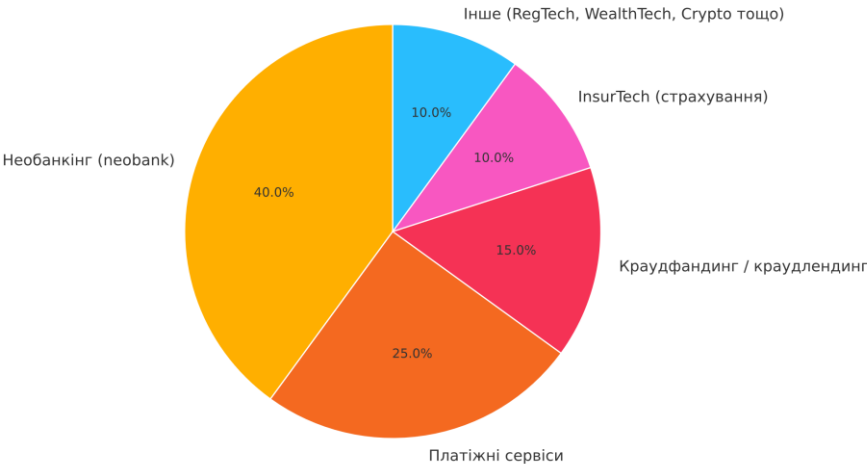

Рис. 1. Розподіл FinTech-сегментів в Україні станом на 2024 рік

Рисунок 1 ілюструє орієнтовний розподіл FinTech-сектору України за типами послуг, сформований на основі відкритих даних Ukrainian FinTech Catalog 2023 та аналітичних звітів профільних асоціацій. Найбільшу частку ринку займає сегмент необанкінгу (40%), що представлений такими гравцями, як Monobank, Sportbank, izibank тощо. На другому місці – платіжні рішення (25%), включаючи EasyPay, Portmone, iPay та інші. Сегменти краудфандингу / краудлендингу (15%) та InsurTech (10%) демонструють поступове зростання в умовах цифровізації фінансового посередництва. До категорії «Інше» (10%) віднесено RegTech-, WealthTech-, криптоорієнтовані сервіси, а також інноваційні рішення з цифрової ідентифікації та скорингу.

Такий розподіл свідчить про домінування retail-орієнтованих сервісів, що надають кінцевому споживачеві інструменти прямої взаємодії з фінансовими ресурсами. Водночас, порівняно низька частка сегментів RegTech та InsurTech сигналізує про нерівномірність розвитку FinTech-екосистеми, потребу в регуляторному стимулюванні та впровадженні відкритих API-інфраструктур.

На основі проведеного аналізу, з урахуванням кращих практик ЄС, результатів SWOT-діагностики, а також викликів, зумовлених воєнним та посткризовим станом економіки, доцільним є формування стратегічного бачення розвитку FinTech у трьох площинах: регуляторній, технологічній та соціальній. Узагальнені рекомендації щодо зміцнення фінансової довіри, нормативної прозорості та функціональної стійкості наведено в таблиці 3.

Таблиця 3. Стратегічні напрями розвитку FinTech-сектору в Україні в контексті трансформації регулювання і довіри

Напрямок	Конкретні заходи
Регуляторна інтеграція	Створення повноцінної регуляторної пісочниці за моделлю FCA (Велика Британія) Імплементация положень PSD2 та DORA у національне законодавство Розробка окремого закону про відкритий банкінг
Технологічна відповідність	Стандартизація API-протоколів обміну фінансовими даними Впровадження централізованої системи цифрової ідентифікації Забезпечення незалежного аудиту алгоритмів скорингу та ШІ-моделей
Формування довіри користувачів	Створення прозорого механізму відповідальності FinTech-платформ перед споживачами Запровадження освітніх програм з цифрової фінансової грамотності Публічний рейтинг FinTech-компаній за критеріями етичності та безпеки даних
Міжсекторальна координація	Утворення міжвідомчої ради з регулювання FinTech Координація з Держспецзв'язку щодо кібербезпеки Інтеграція з цифровими державними сервісами (Diiia, Трембіта)

Складено автором на основі адаптації моделей FCA (UK), MAS (Singapore), та EBA FinTech Roadmap [15; 16; 17].

Як видно з таблиці 3, запропоновані стратегічні орієнтири розвитку FinTech-сектору охоплюють як інституційно-нормативний рівень, так і практичну площину технологічної відповідності та споживчої довіри. У регуляторному вимірі ключовим пріоритетом виступає створення регуляторної пісочниці, яка дозволить тестувати інноваційні фінансові продукти в контрольованому середовищі з гнучкими вимогами. Імплементация положень європейських директив PSD2 та DORA забезпечить гармонізацію нормативної бази з *acquis communautaire* та дозволить усунути правову невизначеність щодо статусу FinTech-платформ.

У технологічному векторі заходи зосереджені на стандартизації API-протоколів, що є критично важливими для розвитку відкритого банкінгу, а також на впровадженні систем цифрової ідентифікації – як передумови прозорого доступу до фінансових послуг у цифровому середовищі. Надання доступу до незалежного аудиту алгоритмів скорингу сприятиме підвищенню рівня прозорості ухвалення рішень, зниженню дискримінаційних ризиків та формуванню передумов для етичного використання штучного інтелекту у фінансах.

Водночас третя група заходів фокусується на формуванні та підтримці довіри споживачів. Йдеться як про нормативні механізми відповідальності FinTech-компаній, так і про необхідність запуску національних програм з цифрової фінансової грамотності. Відкриті рейтинги надавачів

послуг за параметрами безпеки, етичності й користувацького досвіду слугуватимуть інструментом зниження інформаційної асиметрії та стимулювання здорової конкуренції.

Окремий вектор – міжсекторальна координація – передбачає створення механізмів взаємодії між регуляторами, службами кібербезпеки та платформами надання державних послуг. Така взаємодія уможливіє консолідовану реалізацію політики цифрової трансформації в умовах воєнного та посткризового відновлення.

Запропонована стратегія не лише відповідає сучасним ризикам, а й закладає інституційні основи для сталого розвитку FinTech у контексті його інтеграції до фінансового простору ЄС.

Висновки і перспективи.

Проведене дослідження засвідчило, що FinTech-інструменти виступають не лише каталізаторами технологічної модернізації фінансових ринків, але й провокують системні трансформації у підходах до регулювання, управління ризиками та формування довіри. У сучасних умовах ці інструменти виконують роль мультиплікаторів інклюзії, гнучкості та клієнтоорієнтованості, що особливо важливо для країн з ринками, що трансформуються, такими як Україна.

Визначено, що ключовими драйверами зростання FinTech-сектору в Україні є високий рівень цифрової культури користувачів, гнучкість IT-сектору та відносна відкритість регулятора до інновацій. Водночас низький рівень нормативної визначеності, відсутність стандартів цифрової ідентифікації, слабка інтеграція з державною інфраструктурою та недовіра користувачів формують системні ризики, що обмежують ефективність масштабування інновацій.

Аналіз практики провідних українських FinTech-платформ (Monobank, EasyPay, Settle, GeoPay) дозволив виявити структурні вузькі місця у сферах правової відповідальності, захисту персональних даних, доступу до публічної інфраструктури та прозорості алгоритмів. Це свідчить про необхідність переходу від фрагментарного регулювання до комплексної стратегічної рамки з пріоритетом етичного використання цифрових фінансових технологій.

Сформульовані стратегічні напрями розвитку FinTech-сектору мають інтегруватися у ширшу політику післявоєнного відновлення економіки, де цифрова інклюзія, прозорість фінансових потоків та нові форми доступу до капіталу можуть суттєво підвищити стійкість фінансової системи. Особливої ваги набуває розробка механізмів незалежного аудиту FinTech-продуктів, адаптація принципів PSD2/PSD3 до національного поля та інтеграція FinTech-платформ з такими державними інструментами, як Diia, e-PPO, цифрове громадянство.

Таким чином, FinTech в Україні має реальний потенціал стати не лише технологічною інновацією, а системоутворюючим елементом нової архітектури довіри у цифровій фінансовій екосистемі, що відповідає вимогам прозорості, етичності та інституційної зрілості на шляху до повноцінної євроінтеграції.

Список використаних джерел

1. Arner D. W., Barberis J., Buckley R. P. The Evolution of Fintech: A New Post-Crisis Paradigm. ResearchGate, 2016. URL: https://www.researchgate.net/publication/313365410_The_Evolution_of_Fintech_A_New_Post-Crisis_Paradigm
2. World Bank. Fintech and the Future of Finance. 2022. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099450005162250110/pdf/P17300600228b70070914b0b5edf26e2f9f.pdf>
3. Gold M., Ali P. FinTech Challengers and Incumbents' Responses: A Window into Innovation Management Strategy Modes within Australia's Financial Services Sector. 2019. URL: <https://ssrn.com/abstract=3467855>
4. Zetzsche D. A., Buckley R. P., Arner D. W., Barberis J. N. Regulating a Revolution: From Regulatory Sandboxes to Smart Regulation. BIS Working Papers, 2017, № 901. URL: <https://www.bis.org/publ/work901.pdf>
5. Дорошенко О. О. FinTech-інновації у вітчизняній економіці: ризики та перспективи розвитку. Ecoscience, 2023. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/01/2.23_topic_Olena-O.-Doroshenko-24-34.pdf

6. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансових технологій до 2025 року. Київ, 2020. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-fintehu-v-ukrayini-do-2025-roku>
7. Національний банк України. Затверджено концепцію відкритого банкінгу в Україні. Київ, 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zatverdjeno-kontseptsiyu-vidkritogo-bankingu-v-ukrayini>
8. Лукашевська У. Т. Публічне управління розвитком фінансових технологій в умовах реформування фінансової системи України : дис. ... канд. держ. упр. Львів : Львівська політехніка, 2021. 215 с.
9. Chuen D. L. K., Deng R. H. Handbook of Blockchain, Digital Finance, and Inclusion. Vol. 2. Amsterdam : Elsevier, 2017. URL: <https://doi.org/10.1016/C2015-0-04334-9>
10. Monobank. Офіційний сайт. URL: <https://www.monobank.ua>
11. EasyPay. Платіжна система. URL: <https://easypay.ua>
12. Закон України «Про платіжні послуги» № 1591-IX від 30 червня 2021 р. Відомості Верховної Ради України, 2021, № 52. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
13. GeoPay. Інноваційні платежі для міської мобільності. URL: <https://geopay.net>
14. Національний банк України. Fintech development in Ukraine: Fintech Development Strategy until 2025. Київ, 2020. 36 с. URL: <https://bank.gov.ua/en/about/develop-strategy/fintech2025>
15. European Commission. Digital Finance Package. 2020. URL: https://finance.ec.europa.eu/publications/digital-finance-package_en
16. European Banking Authority. EBA publishes its Roadmap on FinTech. 2018. URL: <https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/documents/10180/1919160/79d2cbc6-ce28-482a-9291-34cfba8e0c02/EBA%20FinTech%20Roadmap.pdf>
17. Financial Conduct Authority. Regulatory sandbox. 2022. URL: <https://www.fca.org.uk/firms/innovation/regulatory-sandbox>

Статтю отримано: 16.04.2025 / Рецензування 05.06.2025 / Прийнято до друку: 30.06.2025

Victor Sapozhnikov
PhD in Economics
West Ukrainian National University
Ternopil, Ukraine
E-mail: nnniem@wunu.edu.ua
ORCID: 0000-0001-8054-8794

FINTECH TOOLS AS A DRIVER OF FINANCIAL MARKET TRANSFORMATION: CHALLENGES OF REGULATION AND TRUST

Abstract

Introduction. The digital transformation of financial markets, driven by the rapid development of FinTech, provides a foundation for the emergence of new models of financial intermediation, expansion of financial service inclusivity, automation of credit scoring, and a reduction in transaction costs. However, this transformation is also accompanied by growing challenges, including a lack of regulatory harmonisation, cyber threats, institutional instability, and declining levels of digital trust.

Methods. The research is grounded in a structural-functional approach and employs comparative analysis of FinTech regulatory models, content analysis of the strategic documents of the National Bank of Ukraine (NBU), and generalisation of practical cases concerning the implementation of digital financial services in payments, lending, and investment intermediation.

Results. The study finds that Ukraine's FinTech sector is marked by a high level of innovation, particularly in neobanking, digital wallets, and peer-to-peer platforms. At the same time, the legal framework remains fragmented, and the practical implementation of open banking principles is inconsistent. While the NBU's regulatory policy exhibits elements of strategic coherence, further refinement is needed in the areas of proportional regulation, algorithmic supervision, and integration of digital ethics principles.

Discussion. Future research should focus on the development of adaptive regulatory models, especially those based on regulatory sandboxes, indicative monitoring of FinTech-related risks, and the assessment of the impact of institutional trust on financial inclusion.

Keywords: FinTech, digital transformation, financial markets, digital trust, regulatory policy, National Bank of Ukraine,

innovative financial services.

References

1. Amer, D. W., Barberis, J., & Buckley, R. P. (2016). *The evolution of FinTech: A new post-crisis paradigm*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/313365410_The_Evolution_of_Fintech_A_New_Post-Crisis_Paradigm
2. World Bank. (2022). *Fintech and the future of finance*. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099450005162250110/pdf/P17300600228b70070914b0b5edf26e2f9f.pdf>
3. Gold, M., & Ali, P. (2019). *FinTech challengers and incumbents' responses: A window into innovation management strategy modes within Australia's financial services sector*. SSRN. <https://ssrn.com/abstract=3467855>
4. Zetzsche, D. A., Buckley, R. P., Amer, D. W., & Barberis, J. N. (2017). *Regulating a revolution: From regulatory sandboxes to smart regulation*. BIS Working Papers, (901). <https://www.bis.org/publ/work901.pdf>
5. Doroshenko, O. O. (2023). *FinTech innovations in the national economy: Risks and development prospects* [In Ukrainian]. Ecoscience. https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/01/2.23._topic_-Olena-O.-Doroshenko-24-34.pdf
6. National Bank of Ukraine. (2020). *FinTech development strategy until 2025* [In Ukrainian]. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-fintehu-v-ukrayini-do-2025-roku>
7. National Bank of Ukraine. (2023). *Concept of open banking in Ukraine* [In Ukrainian]. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zatverdjeno-kontseptsiyu-vidkritogo-bankingu-v-ukrayini>
8. Lukashevskaya, U. T. (2021). *Public management of financial technology development under the reform of Ukraine's financial system: PhD thesis* [In Ukrainian]. Lviv Polytechnic.
9. Chuen, D. L. K., & Deng, R. H. (2017). *Handbook of blockchain, digital finance, and inclusion* (Vol. 2). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/C2015-0-04334-9>
10. Monobank. (n.d.). *Official website*. <https://www.monobank.ua>
11. EasyPay. (n.d.). *Payment system*. <https://easypay.ua>
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2021). *On payment services: Law of Ukraine No. 1591-IX dated June 30, 2021* [In Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>
13. GeoPay. (n.d.). *Innovative payment solutions for urban mobility*. <https://geopay.net>
14. National Bank of Ukraine. (2020). *Fintech development in Ukraine: Fintech development strategy until 2025*. <https://bank.gov.ua/en/about/develop-strategy/fintech2025>
15. European Commission. (2020). *Digital finance package*. https://finance.ec.europa.eu/publications/digital-finance-package_en
16. European Banking Authority. (2018). *EBA publishes its roadmap on FinTech*. <https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/documents/10180/1919160/79d2cbc6-ce28-482a-9291-34cfba8e0c02/EBA%20FinTech%20Roadmap.pdf>
17. Financial Conduct Authority. (2022). *Regulatory sandbox*. <https://www.fca.org.uk/firms/innovation/regulatory-sandbox>

Received: 04.06.2025 / Review 06.05.2025/ Accepted 06.30.2025

